

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректора з науково-педагогічної роботи

Доцент Ірина СОЛОНИНКО

2023 р.

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ
ВБ 1.31 «Перша допомога і елементи медсестринства»**

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»
кваліфікації професійної «Лікар»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»

<p>Обговорено та ухвалено на методичному засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Протокол № 1 від « 30 » 08 2023 р. Завідувач кафедри проф. Дутка Р.Я.</p>	<p>Затверджено профільною методичною комісією з терапевтичних дисциплін Протокол № 4 від « 14 » 09 2023 р. Голова профільної методичної ради проф. Радченко О.М.</p>
---	---

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Навчальна програма дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності **221«Стоматологія»**, факультет стоматологічний курс I складена канд. мед. наук, доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Бевз О. В.

канд. мед. наук, доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Новосад А. Б.

канд. мед. наук, доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Івасівка Р.С.

на підставі робочої навчальної програми з дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства» для студентів I курсу стоматологічного факультету, затвердженої профільною методичною комісією з терапевтичних дисциплін, протокол № 2 від 29.03.2022 р.

РЕЦЕНЗЕНТ : зав. кафедри інфекційних хвороб, д.мед. н., професор Зінчук О.М._

**Зміни та доповнення до Робочої програми навчальної дисципліни
«Перша допомога і елементи медсестринства» на 2023-2024 н.р.**

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки
1.	Згідно Наказу ректора №1793-з від 12.06.2023 р. «Про реалізацію Плану заходів Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р.» внесені зміни у тематичний план самостійної роботи студентів	Протокол № 1 засідання кафедри від 30. 08. 2023 р.	Затверджено профільною методичною радою з терапевтичних дисциплін. Протокол № 4 від 14.09. 2023 р.

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини

проф. Р.Я. Дутка

ВСТУП

**Програма вивчення навчальної дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства»
(дисципліна за вибором) складена
відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія»
освітньої програми магістра стоматології**

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Проблема надання невідкладної допомоги в складних сучасних умовах, коли стрімко зростає кількість катастроф, військових конфліктів, що супроводжуються різноманітними пошкодженнями: опіками, травмами, отруєннями, відноситься до надзвичайно актуальних завдань сучасного суспільства. Характерною особливістю сучасного світу є посилення психоемоційних навантажень внаслідок напруженого ритму життя, збільшення кількості випадків появи екстремальної стресової патології, зокрема інфаркту міокарда, розладів дихання, ритму і провідності серця. Своєчасне та правильне надання першої медичної допомоги дає змогу швидко зорієнтуватись у складній ситуації, не допустити втрати часу, здійснити певний об'єм необхідних заходів, що сприятимуть збереженню життя людини.

Вивчення першої медичної допомоги з елементами медсестринства (елективного курсу) спирається на знання, здобуті студентами під час вивчення анатомії, біології, фізіології та інших базових дисциплін. У зв'язку з викладанням першої допомоги і елементів медсестринства у першому навчальному семестрі, пояснення деяких тем є утруднене, оскільки вимагає більш глибокого розуміння студентами аспектів патогенезу багатьох захворювань, розуміння і швидкого аналізу та правильного трактування симптомів та синдромів. Тому, у навчальному процесі для вивчення першої медичної допомоги студентам широко застосовуються затверджені МОЗ України алгоритми, протоколи з надання невідкладної допомоги.

«Перша допомога і елементи медсестринства» є вибірковою дисципліною для студентів спеціальності 221 «Стоматологія».

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно–трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: перша допомога і елементи медсестринства	3,5 кредити / 105 год.	10	30	65	1 рік навчання (1 або 2 семестр)	Залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни «перша допомога і елементи медсестринства» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентом основних методів надання першої медичної допомоги хворому у клініці внутрішніх хвороб.

Міждисциплінарні зв'язки: нормальна анатомія; нормальна фізіологія; топографічна анатомія; патологічна анатомія; патологічна фізіологія; медична психологія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства» є засвоєння базових теоретичних положень долікарської допомоги, оволодіння практичними навичками надання невідкладної медичної допомоги потерпілим на місці події та по дорозі до лікарні, формування у студента основ клінічного мислення і набуття подальших професійних навичок із дотриманням принципів медичної етики та деонтології.

Вивчення першої допомоги і елементів медсестринства має своїм завданням оволодіння знаннями, вміннями, навичками щодо забезпечення повного своєчасного проведення серцево-легеневої реанімації,

правильному наданню невідкладної допомоги при ушкодженні деякими факторами зовнішнього середовища, отруєннях, укусах тварин, хворих на сказ, отруйних змій, комах, болях в грудній клітці, животі, допомога хворим із судомним синдромом та при нападі задишки із метою збереження їм життя.

Ці завдання конкретизується шляхом вирішення в процесі навчання окремих задач, з відпрацюванням та засвоєнням алгоритмів виконання різних медичних маніпуляцій та прийомів реанімації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни за вибором «Перша допомога і елементи медсестринства»:

– Оволодіння студентом теоретичними знаннями, необхідними для надання невідкладної допомоги.

– Оволодіння практичними прийомами і методами надання першої медичної допомоги у випадку невідкладних станів.

– Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

- Розуміти значення ролі і місця першої медичної допомоги та її роль у структурі загально-терапевтичних заходів.
- Демонструвати володіння навичками дотримання режиму роботи у лікувальному закладі та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів стаціонару.
- Демонструвати володіння навичками визначення основних показників діяльності серця судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем.
- Пояснювати механізми впливу різних фізичних та хімічних чинників на організм в цілому та серцево-судинну та дихальну системи зокрема.
- Демонструвати надання першої медичної допомоги при опіках, обмороженнях, тепловому, сонячному ударах, загальному переохолодженні.
- Демонструвати надання першої медичної допомоги при утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом та блискавкою.
- Демонструвати володіння основними прийомами реанімаційних заходів.

- Демонструвати володіння основними навичками оцінки стану свідомості.
- Пояснювати можливі причини порушень свідомості, принципи невідкладної долі карської допомоги.

- Демонструвати надання першої медичної допомоги при зомлінні, колапсі, судомах.

- Пояснювати механізми впливу різних типів отрут на організм людини.
- Демонструвати надання невідкладної допомоги при отруєнні чадним газом, укусах тварин, отруйних змій і комах.
- Демонструвати невідкладну допомогу при нападі задишки, кашлю, болях в грудній клітці, болях в животі.
- Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності.

- Набути практичні навички санітарно-просвітницької роботи.
- Дотримуватись у своїй фаховій діяльності вимог етики, біоетики та медичної деонтології
- Дотримуватись здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
- Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній та культурний рівні.
- Організовувати необхідний рівень власної індивідуальної безпеки та осіб, за якими здійснюється догляд, у разі виникнення небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні задачі, тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- Загальні (ЗК):

- ЗК.1** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК.2** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК.3** Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК.4** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК.5** Здатність спілкуватися англійською мовою.
- ЗК.6** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК.7** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК.8** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК.9** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК.10** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК.11** Здатність працювати в команді.
- ЗК.12** Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК.13** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК.14** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК.15** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- Спеціальні (ФК):

- ФК.1** Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ФК.3** Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ФК.8** Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
- ФК.10** Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
- ФК.11** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
- ФК.13** Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- ФК.14** Спроможність ведення нормативної медичної документації.
- ФК.17** Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
- ФК.18** Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідаль-
---	----------------	--------	--------	-------------	---------------------------

1	2	3	4	5	ність 6
<i>Загальні компетентності</i>					
ЗК.1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
ЗК.2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.				
ЗК.3	Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
ЗК.4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати глибокі знання державної мови.	Вміти здійснювати професійну діяльність державною мовою, що потребує оновлення та інтеграції мовних знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності державною мовою	Нести відповідальність за постійне вдосконалення та вивчення державної мови.
ЗК.5	Здатність спілкуватися англійською мовою.	Мати досконалі знання державної мови і спілкуватися іноземною мовою	Вміти застосовувати знання іноземної мови, спілкуватися іноземною мовою	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державною мовою, спілкуватися іноземною мовою	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань, спілкуватися іноземною мовою.
ЗК.6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Мати знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, щоб опрацьовувати та аналізувати	Вміти використовувати знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, щоб опрацьовувати та аналізувати	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Нести відповідальність за достовірність інформації.

		інформацію з різних джерел.	інформацію з різних джерел.		
ЗК.7	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Мати знання до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Вміти застосовувати знання для пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Використовувати знання для пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Нести відповідальність за аналіз отриманої інформації з різних джерел.
ЗК.8	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції
ЗК.9	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	На основі отриманих знань, виявляти проблеми та шукати способи їх вирішення .	Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Використовувати професійні знання для виявлення, формулювання проблем та їх інтегрального вирішення.	Нести відповідальність за вирішення проблем.
ЗК.10	Здатність бути критичним і самокритичним.	Знати свої можливості та бути критичним та самокритичним .	Вміти критично оцінювати ситуацію, свої вчинки, дії та вчинки інших.	Використовувати професійні знання, особистий розвиток з метою критичної оцінки проблеми.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань на основі розумної критики та самокритики.
ЗК.11	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації.
ЗК.12	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Мати прагнення до збереження навколишнього середовища.	Вміти використовувати свої знання для збереження зовнішнього середовища.	Використовувати свої знання для збереження зовнішнього середовища.	Нести відповідальність за збереження зовнішнього середовища.

ЗК.13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки та усвідомлювати рівні можливості	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї.	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію.	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність.
ЗК.14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
ЗК.15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Знати та зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей її розвитку предметної області.	Формулювати свої моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.	Здатність донести, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності.	Відповідати за свої моральні, культурні, наукові цінності.

Спеціальні компетентності

ФК.1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Знати особливості розпитування хворих: деталізація скарг, анамнез захворювання і життя.	Вміти збирати скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя, вміти виявити ознаки життя та смерті.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у спілкуванні з пацієнтами та їх родичами.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації. Відповісти за використання результатів співбесіди з пацієнтом за стандартною схемою розпитування хворого.
ФК.3	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	Знати основні клінічні симптоми невідкладних станів	Вміти розпізнавати основні симптоми невідкладних станів	Здатність розпізнавати симптоми невідкладних станів	Нести відповідальність за розпізнавання симптомів невідкладних станів.
ФК.8	Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	Знати принципи виконання першої медичної допомоги на дошпитальному етапі, вдома, або в умовах лікувальної установи	Вміти надавати першу медичну допомогу на дошпитальному етапі, вдома, або в умовах лікувальної установи	Здатність використовувати знання про організм людини, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики.	Нести відповідальність за виконання основних алгоритмів надання першої медичної допомоги.
ФК.10	Спроможність до проведення лікувально-евакуаційних заходів	Знати принципи проведення лікувально-евакуаційних заходів на дошпитальному етапі та в умовах стаціонару	Вміти проводити лікувально-евакуаційні заходи в умовах на дошпитальному етапі та в умовах терапевтичного стаціонару	Здатність проводити лікувально-евакуаційні заходи на дошпитальному етапі та в умовах терапевтичного стаціонару	Нести відповідальність за ефективність проведення лікувально-евакуаційних заходів на дошпитальному етапі та в умовах терапевтичного стаціонару
ФК.11	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстрену	Знати основні принципи надання	Вміти надавати екстрену медичну допомогу	Здатність надавати екстрену медичну	Нести відповідальність за надання невідкладної

	реної медичної допомоги.	медичної допомоги		допомогу.	допомоги
ФК.13	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	Знати результати впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.	Вміти здійснити оцінку впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.	Встановлювати ризики впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.	Відповідати за правильну оцінку ризиків впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
ФК.14	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	Знати загальні відомості про основні види медичної документації щодо пацієнта, контингенту населення (карта амбулаторного/стаціонарного хворого, історія хвороби, санаторно-курортна карта, офіційні облікові документи медичних лік.-проф. закладів)	Вміти заповнювати і вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення, використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного ведення медичної документації.	Відповідати за якісне виконання заповнення і ведення медичної документації.
ФК.17	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	Знати основи правового забезпечення власної професійної	Вміти дотримуватися правових принципів при роботі з та-ми, лабораторними тваринами.	Здатність дотримуватися правових аспектів принципів при роботі з пацієнтами.	Нести правову відповідальність власної професійної діяльності.

ФК.18	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	діяльності. Знати протоколи надання домедичної тактичної допомоги.	Вміти надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	Здатність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	Відповідати за надання домедичної допомоги за протоколами тактичної медицини.
-------	---	---	--	--	---

Програмні результати навчання

ПРН1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).
ПРН2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).
ПРН5	Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).
ПРН13	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).
ПРН16	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.
ПРН17	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.
ПРН18	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
ПРН19	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
ПРН20	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
ПРН21	Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6).
ПРН23	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7).

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формування яких сприяє навчальна дисципліна: оволодіння студентом теоретичними знаннями, практичними прийомами і методами надання першої медичної допомоги у випадку невідкладних станів. Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

3. Структура і зміст навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
1	2	3	4	5
Тема 1. Основні принципи надання першої медичної допомоги. Транспортування потерпілих. <ul style="list-style-type: none"> • Основні принципи надання першої медичної допомоги. • Особливості надання першої медичної допомоги в осередку масового ураження. • Транспортування потерпілих Види і способи транспортування	2			
Тема 2. Ознаки життя та смерті. Штучне дихання та непрямий масаж серця. <ul style="list-style-type: none"> • Процес вмирання організму. • Загальні поняття про термінальні стани: передагональний стан, термінальна пауза, агонія. • Клінічна смерть, основні ознаки. • Ознаки та діагностика соціальної та біологічної смерті. • Загальні правила базової серцево-легеневої реанімації. • Показання до СЛР. • Протипоказання до СЛР. • Техніка СЛР. • Алгоритми СЛР. • Критерії ефективності СЛР. • Ускладнення та їх профілактика. Деякі аспекти правової відповідальності у випадку СЛР.	2	2		
Тема 3. Надання першої медичної допомоги при опіках, обмороженнях, тепловому чи сонячному ударі, загальному переохолодженні.	2			
Тема 4. Надання першої допомоги при утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом та блискавкою	2			
Тема 5. Основні показники життєдіяльності: поняття про артеріальний тиск, пульс, частоту дихання. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Поняття про артеріальний тиск. Правила вимірювання артеріального тиску. Перша долікарська допомога при зниженні та підвищенні артеріального тиску. ▪ Поняття про пульс. Основні характеристики пульсу: ритм, частота, напруження, наповнення, величина та форма. 	2			

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оцінка частоти дихальних рухів. Основні поняття про розлади дихання: прискорене дихання, сповільнене дихання. 				
<p>Тема 6. Оцінка стану свідомості. Можливі причини порушень свідомості, принципи невідкладної долікарської допомоги. Зомління, колапс – принципи невідкладної допомоги. Поняття про судому, невідкладна допомога при епілептичному нападі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Зомління: основні причини, клінічні симптоми. Перша долікарська допомога при зомлінні. ▪ Колапс: основні причини, клінічні симптоми. Принципи першої допомоги. ▪ Причини порушення свідомості. Основні критерії чіткої та порушеної свідомості. Види пригнічення свідомості: ступор, сопор, кома. Поняття про марення та галюцинації. Принципи невідкладної допомоги при порушенні свідомості. <p>Поняття про судому. Епілепсія, основні клінічні прояви захворювання. Поняття про епілептичний статус. Невідкладна долікарська допомога при епілепсії.</p>	2			
<p>Тема 7. Поняття про отруєння. Різновиди отрут. Отруєння. Шляхи надходження отрути в організм. Принципи першої допомоги. Невідкладна допомога при отруєнні чадним газом та деякими іншими побутовими отрутами.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Різновиди отрут. Неспецифічні симптоми інтоксикації. ▪ Оцінка стану пацієнта – функції дихання, серцево-судинної системи, свідомості у випадку отруєння. ▪ Перша медична допомога при отруєннях: Техніка промивання шлунка, сорбенти, антидотна терапія. ▪ Отруєння чадним газом, клінічні прояви. ▪ Алгоритм надання першої долікарської допомоги при отруєнні чадним газом. ▪ Отруєння в побуті, господарстві: алкоголем, хлором, аміаком, фосфорорганічними сполуками. 	2	2		
<p>Тема 8. Невідкладна допомога при укусах тварин, хворих на сказ, отруйних змій і комах. Поняття про анафілактичний шок.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Особливості надання першої долікарської допомоги при укусах тварин, хворих на сказ. ▪ Укуси змій з різними типами отрути: гемолітичною та нейротоксичною, основні клінічні прояви. ▪ Принципи невідкладної долікарської допомоги при укусах змій. 	2			

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Укуси комах: бджіл, ос, шершнів, основні клінічні прояви. ▪ Принципи невідкладної допомоги при укусах комах. ▪ Основні поняття про анафілактичний шок. Принципи надання невідкладної допомоги. 				
<p>Тема 9. Перша долікарська допомога при нападі задишки, кашлю.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Основні причини патології задишки. Типи задишки. Перша долікарська допомога при нападі бронхіальної астми. ▪ Основні симптоми нападу бронхіальної астми ▪ Перша долікарська допомога при серцевій астмі. <p>Діагностичне значення різних варіантів кашлю. Перша долікарська допомога при кашлю.</p>	2	2		
<p>Тема 10. Сторонні тіла у вусі, носі, оці, принципи невідкладної допомоги.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сторонні тіла у вусі: два типи сторонні тіл – живі та неживі. Принципи першої допомоги. • Сторонні тіла у носі. Перша долікарська допомога • Сторонні тіла в оці. Перша допомога. 	2			
<p>Тема 11. Перша долікарська допомога при болях в грудній клітці.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Основні причини появи больового синдрому у грудній клітці. ▪ Основні клінічні ознаки приступу стенокардії, інфаркту міокарда, пневмотораксу. <p>Перша долікарська допомог при стенокардії та інфаркті міокарда.</p>	2			
<p>Тема 12. Перша долікарська допомога при болях в животі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Гострі захворювання черевної порожнини: гострий апендицит, холецистит, панкреатит, перфораційна виразка шлунка та 12-ти палोї кишки, защемлені грижі, кишкова непрохідність. ▪ Причини появи, дошпитальна діагностика, перша медична допомога. ▪ Помилки першої медичної допомоги при болях в животі. 	2	2		
<p>Тема 13. Особливості надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Надання медичної допомоги в умовах бо- 	2			

<p>йових дій. Огляд пораненого в зоні обстрілу під вогнем (червона зона).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Визначення стану свідомості пораненого за шкалою AVPU (A- alert - притомний, V - respondstoverbal – реагує на голос, P – respondstopay- реагує на біль, U – unresponsive – непритомний). ▪ Первинний огляд потерпілого за алгоритмом MARCH (масивна кровотеча, прохідність дихальних шляхів, дихання, кровообіг, черепно-мозкова травма, гіпотермія). ▪ Оцінка стану гемодинаміки, наявність кровотечі за правилом САВС (С – критична кровотеча, А – дихальні шляхи, В – дихання, С – циркуляція крові) ▪ Повернення пораненого на живіт в умовах бойових дій. ▪ Транспортування пораненого рятувальником. ▪ Вторинний огляд потерпілого в укритті (жовтій зоні). 				
<p>Тема 14.Синдром тривалого стиснення тканин. Поняття "політравма", основні прояви, заходи першої долікарської допомоги.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Причини появи травматичної хвороби. ▪ Поняття "політравма", основні прояви, заходи першої долікарської допомоги. ▪ Основні поняття про періоди синдрому тривалого стиснення. ▪ Алгоритм дій при наданні допомоги потерпілому із синдромом тривалого стиснення. 	2			
<p>Тема 15.Кровотечі в умовах бойових дій. Методи зупинки зовнішньої кровотечі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Класифікація кровотеч. Основні методи зупинки кровотеч. ▪ Методи тимчасової зупинки кровотеч (пальцеве притискання, стисна пов'язка, максимальне згинання та підняття кінцівок, накладання джгута (турнікета), закрутка). ▪ Поняття про кінцеву зупинку кровотечі.. ▪ Ускладнення після накладання джгута. ▪ Основні принципи зупинки кровотечі (частина уніфікованого протоколу, затвердженого наказом МОЗ № 612 від 21.06.2016 р.). 	2			
<p>Усього годин 105/3,5 кредити ECTS</p>	<p>30</p>	<p>10</p>	<p>65</p>	

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Основні принципи надання першої медичної допомоги. Транспортування потерпілих.

Основні принципи надання першої медичної допомоги.

Особливості надання першої медичної допомоги в осередку масового ураження.

Транспортування потерпілих Види і способи транспортування.

Тема 2. Ознаки життя та смерті. Штучне дихання та непрямий масаж серця.

Процес вмирання організму. Загальні поняття про термінальні стани: передагональний стан, термінальна пауза, агонія, клінічна смерть. Ознаки та діагностика соціальної та біологічної смерті. Загальні правила серцево-легеневої реанімації. Техніка СЛР. Покази та протипокази до СЛР. Алгоритми СЛР. Критерії ефективності СЛР. Ускладнення та їх профілактика.

Тема 3. Надання допомоги при опіках, обмороженнях, тепловому чи сонячному ударі, загальному переохолодженні.

Поняття про термічні, хімічні та променеві опіки, та відмороження. Стадії опіків та відморожень, їх характеристики. Основні клінічні ознаки та принципи допомоги при загальному переохолодженні. Визначення ступеня ураження та площі опіку, відмороження (правило "долоні", правило "дев'яток"). Визначення прогнозу здоров'я пацієнтів із опіками та обмороженнями залежно від ступеня та площі опіку або відмороження. Перша допомога.

Причини та механізми розвитку сонячного та теплового ударів. Умови, які сприяють перегріванню організму. Основні клінічні ознаки сонячного та теплового ударів. Основні принципи невідкладної допомоги.

Тема 4. Надання першої допомоги при утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом та блискавкою.

Утоплення (первинне і вторинне), його ознаки. Особливості положення потерпілого у випадку евакуації його з води. Долікарська допомога.

Асфіксія та її різновиди: обтураційна, странгуляційна, стенозуюча, компресійна, нервово-паралітична, центральна. Принципи невідкладної допомоги.

Поняття про електротравму. Ураження технічним електричним струмом та блискавкою. Особливості надання медичної допомоги при ураженні електричним струмом. Алгоритм надання першої допомоги при ураженні електричним струмом та блискавкою.

Тема 5. Основні показники життєдіяльності: поняття про артеріальний тиск, пульс, частоту дихання.

Поняття про артеріальний тиск. Правила вимірювання артеріального тиску. Перша долікарська допомога при зниженні та підвищенні артеріального тиску.

Поняття про пульс. Основні характеристики пульсу: ритм, частота, напруження, наповнення, величина та форма.

Оцінка частоти дихальних рухів. Основні поняття про розлади дихання: прискорене дихання, сповільнене дихання.

Тема 6. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Оцінка стану свідомості. Можливі причини порушень свідомості, принципи невідкладної долікарської допомоги. Зомління колапс – принципи невідкладної допомоги. Поняття про судому, невідкладна допомога при епілептичному нападі..

Зомління: основні причини, клінічні симптоми. Перша долікарська допомога при зомлінні.

Колапс: основні причини, клінічні симптоми. Принципи першої допомоги.

Причини порушення свідомості. Основні критерії чіткої та порушеної свідомості. Види пригнічення свідомості: ступор, сопор, кома. Поняття про марення та галюцинації. Принципи невідкладної допомоги при порушенні свідомості.

Поняття про судому. Епілепсія, основні клінічні прояви захворювання. Поняття про епілептичний статус. Невідкладна долікарська допомога при епілепсії.

Тема 7. Поняття про отруєння. Різновиди отрут. Отруєння. Шляхи надходження отрути в організм. Принципи першої допомоги. Невідкладна допомога при отруєнні чадним газом та деякими іншими побутовими отрутами.

Отруєння. Умови, класифікація. Шляхи надходження отрути в організм. Різновиди отрут. Неспецифічні симптоми інтоксикації. Оцінка стану пацієнта – функції дихання, серцево-судинної системи, свідомості у випадку отруєння. Перша медична допомога при отруєннях: Техніка промивання шлунка, сорбенти, антидотна терапія.

Отруєння чадним газом, клінічні прояви. Алгоритм надання першої долікарської допомоги.

Отруєння в побуті, господарстві: алкоголем, хлором, аміаком, фосфорорганічними сполуками.

Тема 8. Невідкладна допомога при укусах тварин, хворих на сказ, отруйних змій і комах. Поняття про анафілактичний шок.

Укуси змій з різними типами отрути: гемолітичною та нейротоксичною, основні клінічні прояви. Принципи невідкладної долікарської допомоги.

Укуси комах: бджіл, ос, шершнів, основні клінічні прояви. Принципи невідкладної допомоги.

Основні поняття про анафілактичний шок. Принципи надання невідкладної допомоги.

Тема 9. Перша долікарська допомога при нападі задишки, кашлю.

Основні причини патології задишки. Типи задишки. Перша долікарська допомога при нападі бронхіальної астми. Перша долікарська допомога при серцевій астмі.

Діагностичне значення різних варіантів кашлю. Перша долікарська допомога при кашлю.

Тема 10. Сторонні тіла у вусі, носі, оці, принципи невідкладної допомоги.

Сторонні тіла у вусі: два типи сторонніх тіл – живі та неживі. Принципи першої допомоги.

Сторонні тіла у носі. Перша долікарська допомога

Сторонні тіла в оці. Перша допомога.

Тема 11. Перша долікарська допомога при болях в грудній клітці.

Основні причини появи болювого синдрому у грудній клітці. Основні клінічні ознаки приступу стенокардії, інфаркту міокарда, пневмотораксу. Перша долікарська допомога.

Тема 12. Перша долікарська допомога при болях в животі.

Гострі захворювання черевної порожнини: гострий апендицит, холецистит, панкреатит, перфораційна виразка шлунка та 12-ти палої кишки, защемлені грижі, кишкова непрохідність. Причини появи, дошпитальна діагностика, перша медична допомога. Помилки першої медичної допомоги

Тема 13. Особливості надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій.

Надання медичної допомоги в умовах бойових дій. Огляд пораненого в зоні обстрілу під вогнем (червона зона). Визначення стану свідомості пораненого за шкалою AVPU (A- alert - притомний, V - respondstoverbal – реагує на голос, P – respondstopay- реагує на біль, U – unresponsive – непритомний).

Первинний огляд потерпілого за алгоритмом MARCH (масивна кровотеча, прохідність дихальних шляхів, дихання, кровообіг, черепно-мозкова травма, гіпотермія).

Оцінка стану гемодинаміки, наявність кровотечі за правилом САВС (С – критична кровотеча, А – дихальні шляхи, В – дихання, С – циркуляція крові).

Повернення пораненого на живіт в умовах бойових дій. Транспортування пораненого рятувальником.

Вторинний огляд потерпілого в укритті (жовтій зоні).

Тема 14. Синдром тривалого стиснення тканин. Поняття "політравма", основні прояви, заходи першої долікарської допомоги.

Причини появи травматичної хвороби. Основні поняття про періоди синдрому тривалого стиснення.

Алгоритм дій при наданні допомоги потерпілому із синдромом тривалого стиснення.

Поняття "політравма", основні прояви, заходи першої долікарської допомоги.

Тема 15. Кровотечі в умовах бойових дій. Методи зупинки зовнішньої кровотечі.

Класифікація кровотеч. Основні методи зупинки кровотеч. Методи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі.

Накладання стисної пов'язки, джгута (турнікета), джгута-закрутки, ремня.

Ускладнення після накладання джгута.

Основні принципи зупинки кровотечі (частина уніфікованого протоколу, затвердженого наказом МОЗ № 612 від 21.06.2016 р.).

Аудиторна робота – 22%, СРС – 78%

4. Тематичний план лекцій з дисципліни Перша допомога і елементи медсестринства (елективний курс)

№ з/п	Тема практичного заняття	К-сть годин
1.	Ознаки життя та смерті. Штучне дихання та непрямий масаж серця. Перша допомога при деяких невідкладних станах: опіках, обмороженнях, тепловому чи сонячному ударі, загальному переохолодженні, утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом та блискавкою.	2
2.	Основні показники життєдіяльності: поняття про артеріальний тиск, пульс, частоту дихання. Оцінка стану свідомості. Можливі причини порушень свідомості, принципи невідкладної долікарської допомоги. Зомління, колапс – принципи невідкладної допомоги. Поняття про судоми, невідкладна	2

	допомога при епілептичному нападі.	
3.	Поняття про отруєння. Різновиди отрут. Принципи першої допомоги. Невідкладна допомога при отруєнні чадним газом та деяких побутових отруєннях. Укуси тварин, хворих на сказ, отруйних змій і комах.	2
4.	Перша долікарська допомога при нападі задишки, кашлю, болях в грудній клітці, болях в животі.	2
5.	Особливості надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій. Синдром тривалого стиснення тканин. Кровотечі в умовах бойових дій. Методи зупинки зовнішньої кровотечі.	2
ВСЬОГО:		10 год

5. Тематичний план практичних занять з дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства» (курс за вибором)

№ з/п	Тема практичного заняття	К-сть годин
1.	Основні принципи надання першої медичної допомоги. Транспортування потерпілих.	2
2.	Ознаки життя та смерті. Штучне дихання та непрямий масаж серця.	2
3.	Надання першої медичної допомоги при опіках, обмороженнях, тепловому чи сонячному ударі, загальному переохолодженні.	2
4.	Надання першої допомоги при утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом та блискавкою.	2
5.	Основні показники життєдіяльності: поняття про артеріальний тиск, пульс, частоту дихання.	2
6.	Оцінка стану свідомості. Можливі причини порушень свідомості, принципи невідкладної долікарської допомоги. Зомління, колапс – принципи невідкладної допомоги. Поняття про судоми, невідкладна допомога при епілептичному нападі.	2
7.	Поняття про отруєння. Різновиди отрут. Шляхи надходження отрути в організм. Принципи першої допомоги. Невідкладна допомога при отруєнні чадним газом та деякими іншими побутовими отрутами.	2
8.	Невідкладна допомога при укусах тварин, хворих на сказ, отруйних змій і комах. Поняття про анафілактичний шок.	2
9.	Перша долікарська допомога при нападі задишки, кашлю.	2
10.	Сторонні тіла у вусі, носі, оці, принципи невідкладної допомоги.	2
11.	Перша долікарська допомога при болях в грудній клітці.	2
12.	Перша долікарська допомога при болях в животі.	2
13.	Особливості надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій.	2

14.	Синдром тривалого стиснення тканин. Поняття "політравма", основні прояви, заходи першої долікарської допомоги.	2
15.	Кровотечі в умовах бойових дій. Методи зупинки зовнішньої кровотечі.	
ВСЬОГО:		30 год

6. Тематичний план самостійної роботи з дисципліни Перша допомога і елементи медсестринства (курс за вибором)

№ з/п	Назва теми (або зміст роботи)	Кількість годин
1.	Невідкладні стани у дітей. Анатомо-фізіологічні особливості дітей. Обструкція дихальних шляхів, бронхіальна астма, круп, бронхіт, гіпертермія, фебрильні судоми – перша доклінічна невідкладна допомога.	5
2.	Екогенні чинники, катастрофи та стихійні лиха: визначення, причини, епідеміологія невідкладних станів.	5
3.	Фізіологія терморегуляції. Гіпотермія, гіпертермія, сонячний удар, тепловий удар.	5
4.	Утоплення в прісній та соленій воді. Перша допомога.	5
5.	Клінічні прояви та невідкладна допомога при укусах павуків, деяких морських безхребетних тварин.	5
6.	Надзвичайні ситуації воєнного часу (джерела виникнення – застосування зброї, надзвичайна антисанітарна обстановка, складна екологічна та техногенна ситуація). Заходи першої долікарської допомоги при радіаційному ураженні.	5
7.	Інфекційні хвороби. Принципи надання першої медичної допомоги при інфекційних хворобах (менінгіт, ботулізм, холера, дифтерія, СНІД): клінічні ознаки, принципи невідкладної допомоги.	5
8.	Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії. Гострі психічні розлади та кризові стани. Психоз, порушення настрою, маніакально-депресивний психоз, тривожні розлади. Типи реагування на надзвичайну ситуацію.	5
9.	Загальні принципи і методи поведінки з пацієнтами з гострими психічними розладами. Принципи знерухомлення хворих та перша допомога.	5
10.	Поняття про гостру ниркову недостатність, гостру затримку сечі.	5
11.	Види транспортування хворих.	5
12.	Правила транспортування постраждалих із зони ураження у випадку катастроф, стихійних лих.	5
13.	Отруєння етиловим спиртом, оцтовою кислотою, хлором, аміаком, фосфорорганічними сполуками. Принципи першої долікарської допомоги.	5
ВСЬОГО:		65

Основними видами самостійної роботи студентів є:

- Передаудиторна підготовка до практичних занять.
- Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.
- Підготовки студентів з теоретичних питань щодо оцінки стану хворого.
- Підготовки студентів щодо засвоєння алгоритмів надання невідкладної допомоги при різних видах ушкоджень та захворюваннях.
- Роботи студентів у терапевтичних відділеннях стаціонару з метою відпрацювання практичних навиків з невідкладної допомоги та транспортування хворих в позааудиторний час.
- Виконання індивідуальної роботи.

7. Індивідуальні завдання

За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем під час заняття.

Перелік та зміст індивідуальних завдань визначаються у кожному окремому випадку.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

1. Непрямий масаж серця.
2. Штучна вентиляція легень.
3. Визначення температури тіла, частоти пульсу, дихання, артеріального тиску.
4. Перенесення хворих та потерпілих на руках із застосуванням підручних засобів.
5. Допомога при непритомності.
6. Допомога при асфіксії.
7. Допомога при отруєнні.
8. Допомога при укусах отруйних змій та комах.
9. Допомога при утопленні.
10. Накласти стисну пов'язку, турнікет, ремінь для зовнішньої зупинки кровотечі.
11. Вміння користуватися індивідуальною аптечкою.
12. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про методи доклінічної допомоги при різних станах у клініці внутрішніх хвороб.

8. Методи навчання

Використовуються наступні методи навчання:

- **Словесні** – розповідь, бесіда, пояснення, інструктаж.
 - **Наочні методи** – ілюстрація, демонстрація.
 - **Практичні методи** – вправи, надання невідкладної медичної допомоги.
 - **Навчальна робота під керівництвом викладача** – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійних письмових робіт, контрольних робіт.
- З метою активізації пізнавальної діяльності студентів та оптимізації навчального процесу на кафедрі впроваджено в навчальний процес використання навчальних комп'ютерних відеофільмів (автор – професор О.Г.Яворський), а саме: навчальний посібник «Догляд за хворими. Основи медсестринської справи»: навчальний DVD-фільм, рекомендований ЦМК МОЗ України як навчальний відеофільм для студентів вищих медичних навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (фільм є на сайті YouTube).
 - У навчальний процес впроваджуються нові методичні прийоми з урахуванням сучасних досягнень педагогічної науки, якісних змін контингенту студентів, а також з метою оптимізації роботи як з обдарованими, так і з невстигаючими студентами. Індивідуалізована та методично поглиблена робота з обдарованими та невстигаючими студентами. Обдаровані студенти за бажанням займаються у студентському науковому гуртку, де поглиблено вивчаються теми, які їх цікавлять. Для невстигаючих студентів організовані консультації. При оцінюванні поточної успішності на практичному занятті поряд з усним контролем використовується письмовий контроль у вигляді письмової відповіді на уніфіковані запитання.
 - Широко використовуються інтерактивні та проблемно-орієнтовані методи навчання, що дозволяє реалізувати компетентісний підхід до підготовки фахівців та сприяє формуванню професійно підготовленої особистості.
 - Під час проведення практичних занять використовуються інтерактивні методи навчання. Зокрема, для відпрацювання професійних вмінь на навичок залучаються клінічні задачі, кейс-метод, метод клінічних ігор, мозкового штурму, тощо. В рамках позааудиторної підготовки студентів використовують науково-дослідницькі методи, на кафедрі працює предметний науковий гурток, студентам пропонується реалізувати міждисциплінарні проекти в рамках їх науково-дослідницької діяльності та доповісти результати на науково-практичних конференціях різного рівня.
 - Таким чином, організація навчального процесу на кафедрі використовує методи, що найбільше відповідають особистісно-орієнтованій моделі навчання.

9. Методи контролю.

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюються відповідно до вимог програми та Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (лист МОЗ України № 08.01-47/10395 від 15.04.2014).

При оцінюванні знань студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове, комп'ютерне), структуровані письмові роботи, структурований контроль практичних навичок. При вивченні дисципліни «Перша допомога і елементи медсестринства» використовуються різновиди методів навчання, рекомендовані для вищої школи:

– за джерелами знань: словесні (пояснення, лекція, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація); практичні (практична робота, опанування практичними навичками), на яких робиться особливий акцент при вивченні дисципліни;

- за логікою навчального процесу: аналітичний, синтетичний, їх поєднання – аналітико-синтетичний, а також індуктивний метод.

Поєднуючи та узагальнюючи наведені вище методи навчання, при вивченні дисципліни доцільно впроваджувати такі методи організації навчальних занять як:

1. метод індивідуальних навчально-дослідних завдань,
2. метод конкурентних груп,
3. метод тренінгових технологій,
4. метод проведення наукових конференцій із застосуванням інтерактивних технологій.

Видами навчальної діяльності студента є лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів.

Практичні заняття тривалістю 2 академічні години при вивченні предмету проходять у відділеннях терапевтичного профілю та складаються з чотирьох структурних частин:

- 1) засвоєння теоретичної частини теми,
- 2) демонстрація викладачем методики невідкладної допомоги,
- 3) робота студентів по відпрацюванню практичних навичок під контролем викладача,
- 4) вирішення ситуаційних завдань та тест-контроль засвоєння матеріалу.

При проведенні практичних занять основне місце посідає оволодіння практичними навичками з надання першої медичної допомоги.

Самостійна робота студентів, окрім традиційної передаудиторної підготовки з теоретичних питань, включає роботу над тематикою, яка не охоплена практичними заняттями.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності студентів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні високого рівня набутих студентами знань, міцності сформованих у них вмій та навичок. Контроль успішності та якості підготовки студентів включає:

- поточний контроль;
- самоконтроль;
- підсумковий контроль.

Критерії оцінювання:

контрольні заходи включають поточний і підсумковий семестровий контроль у вигляді заліку.

10. Поточний контроль

Здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначена робочою навчальною програмою дисципліни. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті. При оцінюванні знань студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестування (усне, письмове, комп'ютерне), структуровані письмові роботи, структурований контроль практичних навичок.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни з подальшим перерахуванням у багатобальну шкалу. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент отримує оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті. Для контролю застосовуються наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні

тести, контроль виконання практичних навичок з надання невідкладної допомоги.

Контроль виконання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Методи поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль, виступи при обговоренні питань на практичних заняттях, тестування, контрольне завдання: *Теоретичних знань* – тестування письмове та комп'ютерне, індивідуальне опитування, співбесіда, структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь – контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок з надання першої медичної допомоги.

11. Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану – залік.

12.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами: дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоч на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = (CA \times 200) / 5$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200
4.97	199
4.95	198
4.92	197
4.9	196
4.87	195
4.85	194
4.82	193
4.8	192
4.77	191
4.75	190
4.72	189
4.7	188
4.67	187
4.65	186
4.62	185
4.6	184
4.57	183
4.52	181
4.5	180
4.47	179

4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.45	178
4.42	177
4.4	176
4.37	175
4.35	174
4.32	173
4.3	172
4.27	171
4.24	170
4.22	169
4.19	168
4.17	167
4.14	166
4.12	165
4.09	164
4.07	163
4.04	162
4.02	161
3.99	160
3.97	159
3.94	158

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.92	157
3.89	156
3.87	155
3.84	154
3.82	153
3.79	152
3.77	151
3.74	150
3.72	149
3.7	148
3.67	147
3.65	146
3.62	145
3.57	143
3.55	142
3.52	141
3.5	140
3.47	139
3.45	138
3.42	137
3.4	136

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.37	135
3.35	134
3.32	133
3.3	132
3.27	131
3.25	130
3.22	129
3.2	128
3.17	127
3.15	126
3.12	125
3.1	124
3.07	123
3.02	121
3	120
Менше 3	Недостатньо

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми відповідному занятті.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні та на окремих його завершених етапах за національною шкалою та шкалою ECTS. Семестровий контроль проводиться у формах заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни і в терміни, встановлені робочим навчальним планом.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

Оцінка за залік базується на результатах поточної навчальної діяльності та обчислюється в балах відповідно до поданої таблиці вище.

Оцінка з дисципліни базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичне забезпечення

1. Бевз О.В., Ющик Л.В., Новосад А.Б., Гайдук А.Б., Івасівка Р.С. (За ред. проф. Дутки Р.Я.) Методично-навчальний посібник з першої допомоги і елементів медсестринства для студентів I-II курсу медичних факультетів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації. 2022.- 108 с.
2. Семен Х.О., Ющик Л.В., Бевз О.В., Гайдук А.Б., Рогуля С.С. (за ред. проф. О.Г. Яворського) / Методичні рекомендації з догляду за хворими для студентів II курсу медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. 2022.– 40 с.
3. Лекції / О.В. Бевз. – Львів, 2022.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Невідкладна медична допомога на догоспітальному етапі [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. заклад. IV р. акред. / В. А. Левченко, І. П. Вакалюк, М. В. Максим'як та ін. ; за ред. В.А. Левченка. - 4 вид., переробл. та доповн. - Івано-Франківськ : Петраш К.Т., 2020. - 612 с.
2. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі [Текст] : навч. посібн. для студ. мед. (фармац.) коледжів, училищ, інститутів медсестринства та університетів / за ред. В.С. Тарасюка. - 3 - є вид., преробл. та доповн. - К. : ВСВ "Медицина", 2019. - 504 с. : іл.
3. Халмурадов, Б. Д. Медицина надзвичайних ситуацій [Текст] : Підручник / Б. Д. Халмурадов, П. Б. Волянський. - К. : Центр учбової літератури, 2021. - 208 с.: іл.
4. Екстрена та невідкладна медична допомога [Текст] : Навчальний посібник для студ.вищ. навч. закл. / За заг. ред. Шкурупія Д.А. /Бодулев О.Ю., Дикий О.М., Могильник А.І., Сонник Є.Г., Шумейко О.Г., Шкурупій Д.А. - Вінниця : Нова Книга, 2017. - 240 с. : іл.
5. Emergency and Urgent medical care [Текст] = Екстрена та невідкладна медична допомога : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. МОЗ України / за ред. Шкурупія Д.А. / Бодулев О. Ю., Дикий О.М., Могильник А.І./ - Вінниця : Нова книга, 2019. - 200 с. : іл.
6. Долікарська допомога: навч. посіб. / Т. Л. Білоус. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с.
7. Антонов А. Г. Основи медичної допомоги / А. Г. Антонов, А. М. Колесніков, Н. О. Комісарова. Київ: КНТ, 2018. 338 с. (друге, перероблене, доповнене).
8. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. заклад. I—III р. акред. /Любов Савка, Людмила Резнікова, Олена Коцар./- 4 вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ "Медицина", 2018. - 600 с. : іл.
9. Перша долікарська допомога: навч. посібн. для студ. вищ. фарм. навч. закла. та фарм. факульт. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред./ Кіт О.М., Ковальчук О.Л., Вардинець І.С./-. – Тернопіль, ТДМУ: Укрмедкнига, 2018. – 336 с.
10. Екстрена та невідкладна медична допомога : Підручник для студ. III–VI курсів мед. факульт., лікарів,

- рятівників, парамед., волонт. з питань надання сучасних методів екстреної домед. та мед. допом. /Льовкін О.А., Перцов В.І./ – Магнолія, 2021. – 212 с.
11. Андрущенко В.П. Перша долікарська допомога / В.П. Андрущенко, Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрущенко. – Львів. – 2011. – 347 с.
 12. Перша долікарська допомога /П.Д. Фомін, Т.Д. Никула, В.О. Мойсеєнко, П.В. Іванов: Підручник /За загальною редакцією П.Д. Фоміна /Національний медичний університет ім. О.О.Богомольця. – Київ: Майстер книг. – 2014. – 616 с.
 13. Нетяженко В.З. Догляд за хворими /В.З. Нетяженко, І.М. Щуліпенко, Л.А. Дяківська. – К.: «Здоров'я», 2013. – 592 с.
 14. Ковальова О.М. Догляд за хворими (практика) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, С.І. Шевченко, Т.В. Фролова. – Київ, ВСВ «Медицина». – 2013. – 483 с.
 15. Щуліпенко І.М. Загальний та спеціальний догляд за хворими з основами валеології /І.М. Щуліпенко. – К.: «КІЙ», 1998. – 384 с.
 16. Семен Х.О., Ющик Л.В., Бевз О.В., Гайдук А.Б., Рогуля С.С. (за ред. проф. О.Г. Яворського) / Методичні рекомендації з догляду за хворими для студентів II курсу медичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.2022. – 40 с.
 17. Перша медична допомога: Підручник для мед. ВНЗ I – III рів. акрид. – 4-те вид., випр. Затверджено МОЗ /Петриненко Т.В. – К., 2012. – 275 с.
 18. 30 невідкладних станів у терапії: Навчальний посібник /За ред. проф.. Ю.М.Мостового. – Київ: Центр ДЗК, 2017 – 128 с.
 19. Титов І.І., Волошинський О.В., Глушко Л.В., Пацюк О.І. Алгоритми надання невідкладної допомоги у критичних станах: навчальний посібник / Видання 4-те, доповнене. – Вінниця: НОВА КНИГА,2010. – 292 с.
 20. Уніфікований клінічний протокол екстреної медичної допомоги хворим на гострі отруєння, затверджений Наказом МОЗ України № 34 від 15.01.2014 р. 11. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. / В.С. Тарасюк, М.В. Матвійчук, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ "Медицина", 2019. – 504 с.
 21. Перша медична допомога: підручник / І.М. Григус, М.Я. Романишин. – Львів: Новий світ-2000, 2019. – 267 с.
 22. Ramrakha P.S., Moore K.P. Oxford Handbook of Acute Medicine. – 2010. – P. 222 - 228.

Допоміжна:

- 1.Невідкладні стани: Підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації (за ред. М.С. Регеди, В.Й. Кресюна; ЛДМУ ім. Данила Галицького, Одеський державний медичний університет. – Л.: Магнолія, 2008. – 835 с.
- 2.Скакун М.П. Невідкладна допомога при гострих отруєннях: Навч. посіб. для студентів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації /М.П. Скакун; Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачовського. – 2-е вид., допов. – Т.: ТДМУ: Укрмедкн., 2005. – 243 с.
- 3.Кіт О.М. Перша долікарська допомога /О.М. Кіт, О.Л. Ковальчук, І.С. Вардинець, А.О. Боб. – Т.:ТДМУ: Укрмедкн., 2008. – 335 с.
- 4.Перша медична допомога: підручник / Т.В. Петриченко. – 4-те вид., випр. – К.: ВСВ "Медицина", 2015. – 271 с.
- 5.Невідкладна допомога: короткий виклад і тестові завдання: навчальний посібник / Н.В. Наливайко – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 220 с.
- 6.Перша екстрена і тактична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. / В.С. Тарасюк, М.В. Матвійчук, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. – 3-є вид., переробл. та допов. – К. : ВСВ "Медицина", 2019. – 503 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Яворський О.Г. DVD-фільм «Догляд за хворими. Основи медсестринської справи»
2. Яворський О.Г. DVD-фільм «Анамнез. Огляд: фото пацієнтів» / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
3. <http://meduniv.lviv.ua>
4. *You Tube*«Анамнез. Огляд: фото пацієнтів»: навчальний DVD-фільм.

5. *You Tube*«Догляд за хворими. Основи медсестринської справи»: навчальний DVD-фільм.
6. <http://meduniv.lviv.ua>
7. *You Tube*«Анамнез. Огляд: фото пацієнтів»: навчальний DVD-фільм.
8. *You Tube*«Догляд за хворими. Основи медсестринської справи»: навчальний DVD-фільм.